

FILOSOFICKÝ KONCEPT ÚSTAVY ZEMĚ

Už téměř padesát let vyjadřují významní vzdělanci své obavy o další existenci lidstva a navrhují způsoby, jak zajistit jeho budoucnost. Vedle systémového přístupu autorů Římského klubu se do tohoto úsilí svými iniciativami zapojila také OSN – komise H. Brundtlandové, Světová charta přírody, summity o životním prostředí a udržitelném rozvoji (Stockholm, Rio, Rio+10, Rio+20, Kodaň aj.). Znamé jsou rovněž iniciativy mimovládních organizací jako Charta Země (The Earth Charter), The GAIA Foundation, Caring for the Earth, Earth Council Alliance, Hnutí lidí za Matku Zemi (People's World Movement for Mother Earth), Skončeme s ekocidou (Eradicate the Ecocide), Hranice Země (Planetary Boundaries) aj.

Většina deklarací těchto hnutí však není návodem na změnu, ale jen morálním přemlouváním, výčtem zbožných přání a seznamem chyb, jichž se lidé dopouštějí ve vztahu k přírodě. Všechny ušlechtilé snahy o pochopení a řešení krize, které pomíjejí rozdělení planety na dva protikladné systémy – kulturu a přírodu – jsou předem odsouzeny k nezdaru. Dnes všeobecně rozšířená antropocentrická představa světa není totiž nesprávná v jednotlivostech či v dílčích argumentech, nýbrž ve své nehlubší podstatě, v celku.

Proto předkládáme tento návrh Ústavy Země, založený na ontologickém předpokladu, že lidská kultura není pokračováním přirozené evoluce jinými prostředky. Vůči přírodě je kultura opozičním umělým systémem. Bude-li však nastavena biofilně, tj. k životu uctivě, tak jako příroda, bude se růst její svébytnosti vyvíjet žádoucím směrem. Kultura bude přírodu respektovat a vznikne vyšší úroveň vzájemné spolupráce mezi oběma různými systémy.

ÚSTAVA ZEMĚ

My lidé, mimořádně úspěšný biologický druh planety Země, jemuž se podařilo vytvořit globální kulturu – civilizaci, vědomi si nebezpečí, jež hrozí nám i ostatním živým systémům z procesu živelného přeformování přírody kulturou, přijímáme tuto Ústavu Země, která stvrzuje rozpoznané hodnoty, nároky a práva naší mateřské planety.

S vědomím odpovědnosti vůči budoucím generacím prohlašujeme Zemi za svébytnou ontickou kreativitu a subjektivitu – za hodnotu nadřazenou člověku i kultuře. Přirozenou kreativitu Země, umožňující kulturu i práva a svobody člověka, považujeme za nadřazenou lidské kreativitě i právům lidí. Za ústřední právní princip lidstva 21. století, závazný pro ústavy všech států i listiny základních lidských práv a svobod, vyhlášíme nezbytnost uchovat obyvatelnou Zemi pro další lidská pokolení i ostatní živá stvoření.

Člověk ani kultura nejsou svébytnými jsoucnými, závisí na Zemi. Relativně svébytným jsoucňem v rámci vesmíru může být jenom Země. Pouze celá její biosféra je nejmenším autonomním systémem schopným dlouhodobého vývoje v čase. Všechny její přirozené subsystémy včetně umělé lidské kultury jsou dočasné a nesamostatné, závislé na zdraví a prosperitě biotického celku.

Zavazujeme se chránit Zemi před sobeckou expanzí predátorsky orientované kultury. Její hodnotu, nároky a práva, nadřazené člověku i kultuře, hodláme prosazovat všemi prostředky.

V souladu s tímto závazkem prohlašujeme:

Hlava první ZEMĚ

1. Země je přirozeným domovem všech svých vzájemně závislých živých bytostí. Nemůže patřit žádnému biologickému druhu, tedy ani člověku jako druhu. Člověk, tvůrce kultury, nesmí sobě samému i ostatním živým bytostem Zemi pustošit.
2. Země je pro náš druh a lidskou kulturu nejvyšší hodnotou. Je nejstarší, nejširší a nejmocnější tvořivou aktivitou – jedinečnou planetární subjektivitou. Musíme hájit její právo na evoluci, na udržování planetární rovnováhy mezi živými a neživými systémy.
3. Kultura se nesmí dále rozšiřovat ani na úkor přirozené rozmanitosti planety, ani na úkor lidského zdraví.
4. Jako nadřazený systém lidí i umělé kultury je Země suverénem, jehož obhájci a mluvčími se musejí stát volené a kontrolované instituce.
5. Zavazujeme se zastavit úbytek, destrukci a zamořování přirozeného bytí, a za tímto účelem prosazovat přijetí systému odpovědnosti lidí, včetně účinných a odrazujících sankcí.

Hlava druhá ČLOVĚK

1. Člověk není bezprostřední příčinou nynější ekologické krize. Příčinou krize je systémový konflikt umělé kulturní uspořádanosti s přirozenou uspořádaností Země.
2. Lidstvo nese odpovědnost za Zemi. Nese odpovědnost za kulturu, za své dílo, jímž Zemi rozdělilo na dva opoziční systémy: kulturu a přírodu. Smířit kulturu s přírodou je výsostným úkolem práva, politiky a vědy pro nadcházející etapu biofilní, k životu uctivé kultury.
3. Lidská druhová subjektivita je omezena nadřazenou subjektivitou Země. Všechny osoby i státní orgány mají povinnost tuto širší subjektivitu respektovat, chránit rozmanitost a celistvost biosféry, šetrně využívat neživé produkty Země.
4. Vyhlášíme, že pouze s přirozeným bytím, nikoli s umělým bytím kulturním, může být člověk jako druh biologicky sourodý. Uznáváme, že to, co prospívá Zemi, prospívá člověku.
5. Přirozenou uspořádanost Země musejí chránit a prosazovat všechny právní systémy.

Hlava třetí KULTURA

1. Kultura je umělým systémem s vlastní vnitřní informací, již je duchovní kultura. Změna orientace a obsahu duchovní kultury – hodnot, poznatků a regulativů – je předpokladem biofilní transformace systému kultury.
2. Jako výtvar člověka není kultura ani pokračováním evoluce přírody, ani procesem jejího zušlechťování. Je umělým a dočasným konstruktem, který na přírodě látkově, energeticky i informačně závisí. Je stavbou, která biologické struktury člověka neodpovídá a jež se po zániku lidstva nezachová.
3. Kulturní systém svým růstem zatlačuje a hubí živé systémy, rozbíjí přirozené struktury Země. Má-li evoluce kulturního systému pokračovat, musí opustit dráhu kvantitativního růstu a po vzoru biosféry zvolit způsob kvalitativního „růstu bez růstu“.
4. Státy, které přímo či nepřímo podpořily rozvoj predátorského podnikání a neomezené šíření materiálové a energeticky náročné spotřební techniky, umožnily pustošení přírody. Nesou proto hlavní odpovědnost za dnešní civilizační krizi.
5. Všem státům se ukládá přijímat opatření pro dlouhodobě možnou spolupráci kultury se Zemi. Ukládá se jim, aby přistoupily ke změně predátorského duchovního paradigmatu kultury, aby zahájily proces přijímání biofilních zákonů a vedly osvětu o nezbytnosti smířování kultury s přírodou.